

2024, 13 (5), 2274-2293 | Araştırma Makalesi

Türk Soylulara Türkiye Türkçesi Öğretimi Alanında Yapılan Çalışmalar Üzerine Bir Değerlendirme

Sibel Barcın¹

Öz

Türk soylulara Türkiye Türkçesi öğretimi üzerine yapılan araştırmalar, dil öğretimindeki farklı yaklaşımları ve uygulamaları anlamak bakımından önem taşımaktadır. Bu çalışmalar, öğretimi geliştirmek için veriler sunmaktadır. Bu alandaki mevcut bilgilerin derinlemesine incelenmesi, eğitim stratejilerinin daha etkili hâle gelmesine katkı sağlayabilmektedir. Bununla birlikte farklı yöntemlerin ve uygulamaların karşılaştırılması, daha etkili öğretim yöntemlerinin belirlenmesine olanak tanımaktadır. Bu bağlamda araştırmanın amacı Türk soylulara Türkiye Türkçesi öğretimi üzerine yapılan çalışmaları incelemektir. Mevcut literatürün kapsamlı bir şekilde incelenmesi amacıyla doküman analizi tekniği kullanılmıştır. Araştırma çerçevesinde Türk soylulara Türkiye Türkçesi öğretimine ilişkin yazılmış makaleler veri kaynağı olarak seçilmiş ve bu makalelerin belirlenmesinde ULABİM tarafından oluşturulan TR Dizin'de taranan dergiler temel alınmıştır. TR Dizin platformunda 01.08.2024 tarihine kadar yayımlanmış olan makaleler değerlendirilmiştir. İncelemeye alınan araştırmalar 2009-2024 yılları arasında yayımlanan çalışmalarla sınırlandırılmıştır. Tarama sonucunda toplam 65 makale incelemeye alınmış ve bu makalelerden 34'ü araştırmanın amaçları doğrultusunda analiz sürecine dâhil edilmiştir. Yapılan içerik analizi sonucuna bakıldığında katılımcı grubun büyük çoğunluğunu lisans, TÖMER ve dil hazırlık sınıflarındaki öğrencilerin oluşturduğu tespit edilmiştir. Bununla birlikte tek yazarlı makalelerin daha çok yer aldığı, makalelerin en çok 2020 yılında yayımlandığı, daha fazla yazma becerisi üzerine çalışmalar yapıldığı, yöntem olarak daha fazla nitel seçildiği anlaşılmıştır. Ayrıca veri toplama aracı olarak öğrenci yazılı ürünlerinin ön plana çıktığı görülmüş ve ana dilinin hedef dilde konuşmaya ket vurması en fazla ulaşılan sonuç görünümü olarak belirlenmiştir. Bu nedenle incelenen çalışmalarda, daha çok öğrencilerin hatalarına odaklanıldığı saptanmış ve bu hataların düzeltilmesine yönelik önerilere de ağırlık verildiği gözlemlenmiştir. Sonuç olarak bu araştırma Türk soylulara Türkiye Türkçesi öğretimi konusundaki literatürü analiz ederek bu alandaki araştırmalara ve uygulamalara yönelik bir bakış açısı sunmayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: İçerik Analizi, Literatür Taraması, Türk Soylu Öğrenciler, Türkiye Türkçesi Öğretimi, Türk Cumhuriyetleri, Türk Dünyası

Barcın, S. (2024). Türk Soylulara Türkiye Türkçesi Öğretimi Alanında Yapılan Çalışmalar Üzerine Bir Değerlendirme. İnsan Ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi, 13(5), 2274-2293. <https://doi.org/10.15869/itobiad.1538156>

Geliş Tarihi	24.08.2024
Kabul Tarihi	29.12.2024
Yayın Tarihi	31.12.2024
*Bu CC BY-NC lisansı altında açık erişimli bir makaledir.	

¹ Öğr. Gör. Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi, Yabancı Diller Yüksekokulu, Dil Hazırlık Bölümü, Bişkek, Kırgızistan, sibelbarcin@windowslive.com, ORCID 0000-0002-7617-2699

2024, 13 (5), 2274-2293 | Research Article

Manuscript Title an Evaluation of Studies on Teaching Türkiye Turkish to Turkic Descendants

Sibel Barcın¹

Abstract

Research on teaching Turkish to people of Turkish descent is significant in understanding different approaches and practices in language education. These studies provide data to enhance teaching methodologies. A thorough examination of existing knowledge in this field can contribute to making educational strategies more effective. Additionally, comparing different methods and practices allows for identifying more effective teaching techniques. In this context, the purpose of this research is to examine studies on teaching Turkish to people of Turkish descent. The document analysis technique was used to conduct a comprehensive review of the current literature. Within the scope of this research, articles on teaching Turkish to people of Turkish descent were selected as data sources, focusing on journals indexed in the TR Index, created by ULAKBİM. Articles published on the TR Index platform up to August 1, 2024, were reviewed. The research was limited to studies published between 2009 and 2024. A total of 65 articles were included in the review, with 34 of them being analyzed according to the study's objectives. Content analysis revealed that TÖMER and language preparatory classes were the predominant participant groups. Additionally, it was found that single-author articles were more common, with most studies being published in 2020. Writing skills were the primary focus of most studies, and qualitative methods were preferred. Furthermore, student-written works emerged as the main data collection tool, and the most frequently reported outcome was the interference of the native language in speaking the target language. Therefore, it has been determined that the reviewed studies predominantly focus on students' errors, and it has also been observed that considerable emphasis is placed on suggestions for correcting these errors. In conclusion, this research aims to provide a valuable perspective on studies and practices in teaching Turkish to people of Turkish descent by analyzing the existing literature.

Keywords: Students of Turkish Descent, Teaching Türkiye Turkish, Turkic Republics, Turkic World, Literature Review, Content Analysis

Barcın, S. (2024). Manuscript Title an Evaluation of Studies on Teaching Türkiye Turkish to Turkic Descendants, *Journal of the Human and Social Science Researches*, 13(5), 2274-2293. <https://doi.org/10.15869/itobiad.1538156>

Date of Submission	24.08.2024
Date of Acceptance	29.12.2024
Date of Publication	31.12.2024
*This is an open access article under the CC BY-NC license.	

¹ Lecturer, Kyrgyzstan-Türkiye Manas University, School of Foreign Languages, Preparatory Department, Bishkek, Kyrgyzstan, sibelbarcin@windowslive.com, ORCID 0000-0002-7617-2699

Giriş

Bir toplumun kimliği, kültürel değerleri ve tarihsel birikimi dil ile doğrudan ilişkilidir. Tarihsel birikim, toplumun geçmişten günümüze taşıdığı sosyal, siyasi, ekonomik ve sanatsal unsurları içermektedir. Bu çerçevede dil öğretimi esnasında kültürel değerlerin aktarılmasına özen gösterilmektedir. Günümüzde farklı toplumlar arasındaki iletişimi güçlendirmek amacıyla dil öğrenimi gün geçtikçe daha büyük bir önem kazanmaktadır. Bu bağlamda Demir ve Açık'ın söyledikleri gibi (2011, s. 54) bir milletin özelliklerini en iyi ifade eden unsurlardan biri dildir. Toplumun yapısı dil ile bütünleşir ve kültürün bir yansıması hâline gelir. Mehmet'e göre (2019, s. 274) ticaret, kültür ve eğitimde ilerlemek isteyen devletler, şirketler veya gruplar hedef kitlenin dilini öğrenerek o alanı daha iyi tanımayı ve ihtiyaçları belirlemeyi amaçlamaktadır. Yurt dışında yaşamak, seyahat etmek, iş fırsatlarını değerlendirmek gibi nedenlerle dil öğrenmek isteyen bireyler de benzer bir amacı taşımaktadır. Bu kapsamda Türkçe öğrenmek isteyen bir bireyin amacını belirlemek ve öğreticinin, o bireye neden Türkçe öğreneceğini açıklaması önem arz etmektedir. Dolayısıyla ihtiyaca göre Türkçe öğrenmek dil öğretiminin temel unsuru hâline gelmektedir.

Türkçe, geniş bir coğrafyada yaygın olarak kullanılan ve çeşitli lehçeleri bulunan zengin bir dildir. Türkçenin tarihi ve kültürel boyutu hem Türk Dünyası arasında hem de farklı coğrafyalardan gelen kişiler arasında büyük bir ilgi görmektedir. Alyılmaz (2018, s. 2453), konuşulan kişi sayısı ve oranı açısından bakıldığında Türkçenin tarihte ve günümüzde dünyanın en çok konuşulan dillerinden biri olduğunu belirtmektedir. Gümüş'e göre (2021, s. 7) her yıl çeşitli ülkelerden Türkiye'ye gelen binlerce kişinin bilim, eğitim, kültür, sanat ve özel sektör alanlarında Türkiye Türkçesi öğrenmesine katkı sağlanmaktadır. Bu durum Türkçenin bir iletişim aracı olmasının yanında kültürel etkileşim ve bağ kurma sürecinde destekleyici bir rolü olduğunu göstermektedir.

Kırgızistan, Kazakistan, Azerbaycan'da Türkiye Türkçesi öğretimi yapan çeşitli eğitim kurumları bulunmaktadır. Bununla beraber Türkmenistan'da Aşgabat Türk İlkokulu, Özbekistan'da Taşkent Devlet Ulaştırma Üniversitesi bünyesinde Türkçe Öğretim Merkezi faaliyet göstermektedir. Bu eğitim kurumları, dil öğretiminin ötesinde kardeşlik bağlarını güçlendirmekte ve ortak kültürel değerlerin aktarılmasına da önemli katkılarda bulunmaktadır. Bu bilgilere ek olarak Irak'ta ise Türkmenlere yönelik Türkçe eğitim veren okullar mevcuttur. Böylelikle Türkçe öğretiminin yapıldığı bu eğitim ortamları, öğrencilerde dil ve kültüre yönelik olumlu bir tutum geliştirmeye olanak tanımaktadır.

Türkçe öğretimi, ana dili Türkçe olan bireyler ile Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlere yönelik farklı yaklaşımlar içermektedir. Yurt dışında yaşayan Türk çocuklarına yönelik Türkçenin iki dillilere ana dili olarak öğretimi, onların ana dillerini koruması kapsamında dil becerilerini geliştirmeyi amaçlamaktadır. Türk soylulara Türkçe öğretimi benzer kültürel geçmişe sahip bireylerin hedef dildeki becerilerini artırmanın yanında dilin kültürel değerlerini aktarma işlevi de taşımaktadır. Yabancılar Türkçe öğretimi ise Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenmek isteyen bireylere yöneliktir. Bununla beraber Türkçe öğretimi, bireyin ihtiyaçlarına ve öğrenme amacına göre farklı alanlarda olabilmektedir. İlkokul çağındaki bir çocuğa dilin temel yapılarını öğrenmesi ve günlük konuşmalarda kendini ifade etmesi için Türkçe öğretimi yapılabilir. Türkiye'de çalışan bir yabancı, mesleğiyle ilgili terimleri öğrenmek isteyebilir. İletişim için Türkçe öğrenmek isteyen biri, sosyal hayatta daha etkili ve doğal

bir dil kullanımını hedefleyebilir. Ticaretle ilgilenen bir birey ise iş dünyasına yönelik Türkçe terimleri ve ifadeleri öğrenmek isteyebilir. Bu ihtiyaçlar, Türkçe öğretiminde hedef kitlenin önemini ortaya çıkarmaktadır. Bu kapsamda Türkçe öğretiminde, bireyin ihtiyaçlarını anlamak ve ona göre bir dil öğretimi sunmak kayda değerdir. Dolayısıyla Türkçe öğrenmek isteyen bir yabancıya öncelikle öğrenme amacını belirlemek dil öğretiminin verimliliğini artırmaktadır. Bununla beraber dil öğretim sürecinde bireyin içinde bulunduğu seviyeye uygun okuma, dinleme, konuşma ve yazma yeterliklerinde iyi düzeyde olabilmesi için Türkçeyi iyi anlamlandırması gerekmektedir. Bu becerilerden birisi diğerinden daha önemli veya daha önemsiz değildir. Bu kapsamda hedef kitleye uygun dil öğretimi yapılması için bireyin ihtiyaçlarına göre düzenlenmiş yöntemlerin kullanılması temel şartlardan biridir.

Temel düzeyde Türk lehçelerini konuşan öğrencilerin Türkiye Türkçesi öğrenme süreci yabancı öğrencilere göre farklılık gösterebilmektedir. Bu öğrenciler, ortak dil yapıları ve kelimeler sayesinde başlangıçta avantajlı olabilmektedir. Ancak ana dilleri ile Türkiye Türkçesi arasındaki farklılıklar öğrenme sürecinde zorluklar yaratabilmektedir. Bu nedenle öğretim materyallerinin bu öğrenci grubunun ihtiyaçlarına uygun olarak uyarlanması ve öğrencilerin öğrendikleri dil yapısını yeni bağlamlarda uygulayarak pratik yapmalarının sağlanması büyük önem taşımaktadır. Bununla birlikte yurt dışında Türkçe öğrenmeye çalışan bir birey dile maruz kalmadığı için alıştırma yapılması çok önemlidir. Özyürek (2017, s. 1823-1824); Türk devlet ve topluluklarından gelen öğrencilerin, Türkiye Türkçesi öğreniminde yabancı uyruklu öğrencilere kıyasla daha avantajlı olduğunu ifade etmiştir. Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan, Türkmenistan ve Tataristan'dan gelen öğrencilerin ana dilleri Türkçenin lehçeleri olduğundan bu durum dil öğrenimlerini kolaylaştırmaktadır. Bununla beraber Barın'ın da belirttiği gibi (1998, s. 262) Türk soylulara; yabancılara Türkçe öğretimine yönelik yaklaşımların uygulanmasının, hedef kitlenin sorunlarını çözmediği ve bazı konularda karışıklıklara yol açtığı saptanmıştır.

Birey, dili önce dinleyerek ardından konuşarak öğrenmeye başlar. Dil yapılarını dolaylı yoldan öğrenir. Metinler ise dil öğretiminde araçtır. Metin vasıtasıyla 4 temel dil becerisi verilir. Bununla birlikte ana dilin edinilmesinde olduğu gibi ikinci bir dilin öğrenilmesinde de en zor kazanılan beceri yazma becerisidir. Bu durum, Türk soylu öğrencilerde de görülmektedir. Yazma becerisine yönelik etkinliklerde, öğrencilerin en çok diller arası hatalar yaptıkları bilinmektedir. Türkiye Türkçesini öğrenmek, Türk lehçelerini konuşan bazı öğrenciler için daha kolay olabilir, bu yüzden genellikle ana dillerinde düşünerek olumsuz aktarım yaparlar. Öğreticinin hedef kitlenin ana dilindeki farklılıkları anlaması ve bu farklılıkları öğretim sürecine dâhil etmesi büyük önem taşır. Bu çerçevede öğrencilere her zaman dönüt verilmesi dil öğrenimi açısından kayda değerdir. Türk Dünyasından gelen öğrenciler için ortak kelimelere sıkça yer verilmesi ve kültürel benzerliklerden yararlanılması, öğretim sürecini daha verimli hâle getirebilmektedir.

Literatürde yer alan çalışmalar incelendiğinde Türk Dünyası üzerine çeşitli araştırmaların yer aldığı görülmektedir. Azerbaycanlı öğrencilerin sosyo-ekonomik durum ve problemleri (Küçükali, 2016), Türk televizyon dizilerinin Azerbaycan toplumu üzerindeki sosyo-kültürel etkilerini anlamaya yönelik bir değerlendirme (Sığın ve Ghanbarlou, 2020), Türk dillerinde imla sorunları (İbrahimov, 2016), Türki Cumhuriyetleri öğrencilerinin utangaçlık düzeylerini etkileyen faktörler (Yüksel, 2005), Türki Cumhuriyetlerden Türkiye'ye gelen yükseköğretim öğrencilerinin akademik ve

sosyal beklentilerinin karşılama düzeyi (Enterieva ve Sezgin, 2016), Türkiye’de yüksek öğrenim gören Kırgız öğrencilerin eğitimlerinden sonra ülkelerindeki sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel durumları (Beşirli, 2010), yalancı eş değerlerin tasnifi (Altun, 2020), Türkçe ve Özbekçede nezaket anlatan paralinguistik (dil ötesi) olayların mukayeseli çözümlenmesi (İmamova, 2016), Türk dizilerinin Kazak-Türk kültürel etkileşimine ve Türkçenin yaygınlaşmasına etkisi (Arbatlı ve Kurar, 2015), Türkiye ve Kazakistan’da okutulan Türkçe öğretmenliği lisans programlarının karşılaştırılması (Yılmaz, 2014), Azerbaycan Türkçesi ve Türkiye Türkçesi arasında aktarma üzerine bazı problemler (Adıgüzel,2012), Türkiye, Azerbaycan, Türkmenistan, Kırgızistan ve Özbekistan’da ders kitaplarının ortak kültür bakımından incelenmesi (Yar Yıldırım, 2020), Türk üniversitelerinde öğrenim gören Türk Cumhuriyetleri ve Akriba Toplulukları öğrencilerinin sorunları (Çağlar, 1999) gibi başlıklarda araştırmalar yapıldığı görülmektedir.

Türk Dünyası ile ilgili çalışmalar mevcut olmasına rağmen Türk soylulara Türkiye Türkçesi öğretimi üzerine yapılan çalışmaların az sayıda olduğu görülmektedir. Bununla birlikte son yıllarda Türk soylulara Türkiye Türkçesi öğretimine de ağırlık verildiği anlaşılmaktadır. Bunun en belirgin örneği Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi tarafından hazırlanan Altın Köprü Türkçe öğretimi setidir. Bunun yanında Türk Devletleri Teşkilatı’nın çalışmaları, TİKA, TÜRKSOY, Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi, Ahmet Yesevi Üniversitesi, Yunus Emre Enstitüsü ve Maarif Koleji’nin çalışmaları sayesinde tarihî ve kültürel bağların daha da pekiştiği görülmektedir. Bu bağlamda gerçekleştirilen araştırmanın amacı Türk soylulara Türkiye Türkçesi öğretimi üzerine yapılan çalışmalarını incelemektir. Bu çerçevede TR Dizin platformunda taranan Türk soylulara Türkiye Türkçesi öğretimi üzerine yapılan çalışmalar incelenecek ve bu çalışmaların verileri yorumlanacaktır. Bu amaç doğrultusunda 2009-2024 yıllarını kapsayan araştırmanın soruları aşağıdaki şekilde oluşturulmuştur:

1. Türk soylulara Türkiye Türkçesi öğretimi üzerine yapılan çalışmaların yıllara göre dağılımı nasıldır?
2. Türk soylulara Türkiye Türkçesi öğretimi üzerine yapılan çalışmaların hedef kitleye göre dağılımı nasıldır?
3. Türk soylulara Türkiye Türkçesi öğretimi üzerine yapılan çalışmaların yayımlandıkları dergiye göre dağılımı nasıldır?
4. Türk soylulara Türkiye Türkçesi öğretimi üzerine yapılan çalışmaların yazar sayısına göre dağılımı nasıldır?
5. Türk soylulara Türkiye Türkçesi öğretimi üzerine yapılan çalışmaların konularına göre dağılımı nasıldır?
6. Türk soylulara Türkiye Türkçesi öğretimi üzerine yapılan çalışmaların yöntem seçimine göre dağılımı nasıldır?
7. Türk soylulara Türkiye Türkçesi öğretimi üzerine yapılan çalışmaların katılımcı gruplarına göre dağılımı nasıldır?
8. Türk soylulara Türkiye Türkçesi öğretimi üzerine yapılan çalışmaların araştırma desenine göre dağılımı nasıldır?
9. Türk soylulara Türkiye Türkçesi öğretimi üzerine yapılan çalışmaların veri toplama araçlarına göre dağılımı nasıldır?

10. Türk soylulara Türkiye Türkçesi öğretimi üzerine yapılan çalışmaların sonuç görünümü nasıldır?

2. Yöntem

Araştırmanın bu kısmında, araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları, verilerin toplanması ile verilerin analizi sırasıyla detaylı bir şekilde açıklanmıştır.

2.1. Araştırma Deseni

Bu araştırma, 2009-2024 yılları arasında Türk soylulara Türkiye Türkçesi öğretimi üzerine yapılan çalışmaları inceleyen nitel bir araştırmadır. Nitel araştırma yöntemleri konuların derinlemesine ve ayrıntılı olarak çalışılmasını kolaylaştırır (Patton, 2001, s. 14). Araştırmanın verilerine ulaşırken doküman incelemesinden faydalanılmıştır. Bu çerçevede (Bowen, s. 2009) doküman incelemesinden yararlanılmıştır. Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar (Yıldırım ve Şimşek, 2021, s. 189). Bu kapsamda Türk soylulara Türkiye Türkçesi öğretimi üzerine yapılan çalışmaların incelendiği bu araştırmada verilerin dokümanlardan elde edilmesinden dolayı bu yöntem tercih edilip TR Dizin’de taranan dergiler incelenmiştir.

2.2. Veri Kaynakları

Bu araştırmada, Türk soylulara Türkiye Türkçesi öğretimi üzerine yapılan çalışmalar veri kaynağı olarak belirlenmiştir. Araştırma kapsamında incelenen dokümanlara erişmek için TR Dizin platformu kullanılmıştır. Araştırmanın veri kaynakları, TR Dizin platformunda taranan ve Türk soylulara Türkiye Türkçesi öğretimi üzerine yapılan çalışmalardan derlenmiştir. İncelenen araştırmalar; yayımlanma yılı, hedef kitle, konu dağılımı, yazar sayısı, yöntem seçimi, katılımcı grupları, araştırma deseni, veri toplama araçları ve sonuç bulguları gibi çeşitli açılardan değerlendirilmiştir. Bulgular, Kazak ve Kırgız öğrenciler üzerine yapılan çalışmaların ağırlıkta olduğunu, ancak Azerbaycanlı öğrencilerle ilgili bir çalışmanın TR Dizin platformunda bulunmadığını göstermektedir. Genel olarak TR Dizin’de Türk soylulara Türkiye Türkçesi öğretimi üzerine yapılan çalışmaların sınırlı olduğu dikkati çekmektedir. Bu durum ilgili araştırmaların farklı platformlarda yayımlanmış olabileceğini düşündürmektedir.

2.3. Veri Toplama Süreci ve Verilerin Analizi

Bu araştırmada, Türk soylulara Türkiye Türkçesi öğretimi üzerine yapılan çalışmaların değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Bu doğrultuda, inceleme alanı TR Dizin platformunda yer alan çalışmalara odaklanarak sınırlandırılmıştır. Araştırma kapsamında, gelişmiş tarama bölümünde “Türk soylulara Türkçe öğretimi, Türk Dünyası, Türk soylular, Türk Cumhuriyetleri, Türk dilli, Orta Asya Cumhuriyetleri, Orta Asya, Azerbaycan, Türkmen, Kazak, Kırgız, Özbek, Gagavuz” gibi kavramlar kullanılarak taramalar gerçekleştirilmiştir. Bu doğrultuda bu kavramlardan çıkan çalışmalar araştırmaya konu olmuştur. 2009-2024 yılları arasında yapılan toplam 65 makale incelemeye alınmış ve bu makalelerden 34’ü araştırmanın amaçları doğrultusunda analiz sürecine dâhil edilmiştir. Araştırmada makale sınıflama formu oluşturulduktan sonra elde edilen makaleler, araştırma sorularına göre kategorize edilip içerik analizi yöntemiyle incelenmiştir. Bu kapsamda çalışmanın yayım yılı, hedef kitlesi, yayımlandığı dergiler, yazar sayısı, konu başlıklarına göre dağılımı, kullanılan araştırma yöntemleri, katılımcı grupları, araştırma desenleri, veri toplama araçları, yayım dili ve sonuç görünümleri

olmak üzere 11 başlık altında sınıflandırılmıştır. Analiz aşamasında, Yıldırım ve Şimşek'in (2021, s. 243) tanımladığı tümevarımsal analiz yaklaşımına uygun olan içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Daha sonra araştırmalardan elde edilen veriler formda kodlanarak birleştirilmiş, yorumlanmış ve bulgular bölümünde yer verilmiştir. Ulaşılan bulgular ise araştırmacı tarafından yorumlanmış, ardından bu yorumlar doğrultusunda araştırmacının sonuçları sunulmuş ve önerilerde bulunulmuştur.

3. Bulgular

Bu bölümde Türk soylulara Türkiye Türkçesi öğretimi konusundaki çalışmalar değerlendirilmiştir. Araştırma bulguları, 2009-2024 yılları arasında yapılmış 34 çalışmanın yayım yılı, hedef kitlesi, yayımlandığı dergiler, yazar sayısı, konu başlıklarına göre dağılımı, kullanılan araştırma yöntemleri, katılımcı grupları, araştırma desenleri, veri toplama araçları, yayım dili ve sonuç görünümüleri temelinde sunulmuştur.

3.1. Makalelerin Yayım Yılları

Türk soylulara Türkiye Türkçesi öğretimi üzerine yapılan çalışmaların yayım yıllarına göre dağılımları tablo 1'de gösterilmektedir.

Tablo 1. Makalelerin Yayımlanma Yıllarına Göre Dağılımı

Yayım Yılı	Yayım Sayısı
2009	1
2010	0
2011	2
2012	0
2013	0
2014	2
2015	3
2016	1
2017	4
2018	1
2019	3
2020	5
2021	3
2022	4
2023	4
2024	1
Toplam	34

Tablo 1 incelendiğinde, 2009-2024 yılları arasında Türk soylulara Türkiye Türkçesi öğretimi üzerine yapılan çalışmaların yıllara göre dağılımı görülmektedir. Bu kapsamda 2009-2024 yılları arasında Türk soylulara Türkiye Türkçesi öğretimi alanında toplam 34 yayın üretilmiştir. 2010, 2012 ve 2013 yıllarında herhangi bir yayına rastlanmamıştır. 2014'te yeniden başlayan araştırmalar, 2020 yılı 5 yayımla alanda en çok makalenin üretildiği yıl olarak görülmektedir. 2021 yılında yayım sayısı düşse de hâlâ yüksek seviyede kalmıştır. 2023'te yayım sayısı 4 iken 2024'te ise sadece 1 yayım yer almaktadır. Tablo yıllara göre genel bir değerlendirmeye alındığında Türk soylulara Türkiye Türkçesi öğretimi üzerine yapılan çalışmaların belirli dönemlerde yoğunlaştığı, bazı dönemlerde ise azaldığı söylenebilir. Bununla beraber 2014 yılından beri her yıl en az

bir makale olmak üzere Türk soylulara Türkiye Türkçesi öğretimi alanında düzenli olarak makaleler yayımlanmaktadır. Bu kapsamda Türk soylulara Türkiye Türkçesi öğretimi üzerine yapılan çalışmaların sürekliliğini sağlamak ve bu dalgalanmalara yol açan etkenleri belirleyebilmek gelecekteki çalışmalar için önemli bir adım olabilir.

3.2. Makalelerin Hedef Kitleye Göre Dağılımı

Türk soylulara Türkiye Türkçesi öğretimi üzerine yapılan çalışmaların hedef kitleye göre dağılımları tablo 2’de gösterilmektedir.

Tablo 2. Makalelerin Hedef Kitleye Göre Dağılımı

Hedef Kitle	Sayı
Gagavuz	1
Kazak	9
Kırgız	7
Özbek	4
Türkmen	2
Karma grup	11
Toplam	34

Bu tabloda, Türk soylulara Türkiye Türkçesi öğretimi üzerine yapılan çalışmaların hedef kitleye göre dağılımı gösterilmektedir. Tablo 2, en fazla çalışmanın Türk Dünyasından oluşan karma grup kategorisinde yapıldığını ortaya koymaktadır. Bunu, Kazak ve Kırgız öğrenciler üzerine yapılan çalışmalar takip etmektedir. Türkmen ve Gagavuz öğrencilerle ilgili çalışmalar ise oldukça azdır. Türkmen öğrenciler için 2, Gagavuz öğrenciler için ise yalnızca 1 çalışma yapılmıştır. Bu bilgilere ek olarak literatürde Azerbaycanlı öğrenciler üzerine sosyolojik ve psikolojik yönden araştırmalar yer alsa da Türkiye Türkçesi öğretimi üzerine çalışmalar saptanmamıştır. Bu açıdan bakıldığında Azerbaycanlı öğrencilere yönelik Türkiye Türkçesi öğretimi üzerine yapılacak araştırmaların önemli bir boşluğu dolduracağı söylenebilir. Bunun yanında yapılacak çalışmaların çalışma gruplarını çeşitlendirmesi ve tüm Türk soylu gruplara hitap eden kapsamlı bir bilgi birikimi oluşturması akademik açıdan kayda değer önem taşımaktadır.

3.3. Makalelerin Yayımlandıkları Dergiler

Türk soylulara Türkiye Türkçesi öğretimi üzerine yapılan çalışmaların yayımlandıkları dergiler aşağıda sıralanmıştır:

Tablo 3. Makalelerin Yayımlandığı Akademik Dergilere Göre Dağılımı

Dergi İsimleri	Sayı
Turkish Studies	1
Türk Eğitim Bilimleri Dergisi	1
Türk Dünyası	1
Uluslararası Türkçe Öğretimi Araştırmaları Dergisi	2
ODÜ Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi	1
bilig	2
Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi	1
Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi	2
Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi	1
Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi	1

Tablo 3 devamı

Dergi İsimleri	Sayı
Dil Dergisi	2
RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi	3
Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi	1
Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri	1
Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi	2
Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi	1
Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi	1
Millî Eğitim	1
Ana Dili Eğitimi Dergisi	1
TÜBAR	1
Motif Akademi Halkbilimi Dergisi	1
Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi	1
Akdeniz Eğitim Araştırmaları Dergisi	1
Çukurova Üniversitesi Türkoloji Araştırmaları Dergisi	1
International Journal Of Eurasia Social Sciences	1
EKEV Akademi Dergisi	1
Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi	1
Toplam	28

Çalışmalar incelendiğinde 2009-2024 yılları arasında Türk soylulara Türkiye Türkçesi öğretimi üzerine yapılan çalışmaların yayımlandıkları dergilere bakıldığında 34 araştırmanın toplam 28 dergide yayımlandığı görülmektedir. Bu çalışmaların, RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisinde en fazla yayımlandığı tespit edilmiştir. Bilig, Uluslararası Türkçe Öğretimi Araştırmaları Dergisi, Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi ve Dil Dergisi gibi dergilerde ise ikişer çalışma yer alırken diğer dergilerde tek bir çalışma bulunmaktadır. Bu dağılım, Türkiye Türkçesi öğretimi alanındaki araştırmaların çeşitli dergilerde yayımlandığını göstermektedir.

3.4. Makalelerin Yazar Sayısı

Türk soylulara Türkiye Türkçesi öğretimi üzerine yapılan çalışmalarının yazar sayısına göre dağılımları Tablo 4'te gösterilmektedir.

Tablo 4. Makalelerin Yazar Sayısına Göre Dağılımı

Yazar	Sayı
1 yazarlı	19
2 yazarlı	11
3 yazarlı	4
Toplam	34

Tablo 4'e bakıldığında, 1, 2 ve 3 yazarlı çalışmaların sayısı gösterilmektedir. 1 yazarlı çalışmaların sayısı 19, 2 yazarlı çalışmaların sayısı 11 ve 3 yazarlı çalışmaların sayısı 4'tür. Bu çerçevede tabloda 1 yazarlı çalışmaların sayısının oldukça yüksek olduğu görülmektedir. 2 ve 3 yazarlı çalışmalar, 1 yazarlı çalışmalara göre daha az sayıdadır. Bu durum Türk soylulara Türkiye Türkçesi öğretimi üzerine yapılan çalışmalarda

genellikle tek yazarlı çalışmaların daha yaygın olduğunu, yazarlı sayısı arttıkça çalışma sayısının azaldığını göstermektedir. Dolayısıyla Türk soylulara Türkiye Türkçesi öğretimi alanında yapılan araştırmalarda bireysel çalışmaların ön planda olduğu anlaşılmaktadır.

3.5. Makalelerin Konularına Göre Dağılımı

Türk soylulara Türkiye Türkçesi öğretimi üzerine yapılan çalışmaların konu dağılımı aşağıda belirtilmiştir:

Tablo 5. Makalelerin Konularına Göre Dağılımı

Makale Konusu	Konu Sayısı
Konuşma becerisi	1
Akademik yayınların analizi	1
Yazma becerisi	7
Okuma becerisi	1
Türkçeye yönelik tutumlar	2
Türkçeyi öğrenme kaygısı	1
Türkçeye yönelik görüşleri	2
İşbirlikli öğrenmeyle ilişkili etkinlikler	3
Türk soylu öğrencilerin sorunları ve çözüm önerileri	1
Dil yapısı	1
Söz varlığı	1
Toplam	21

Tablo 5'te Türk soylulara Türkiye Türkçesi öğretimi üzerine yapılan çalışmaların konu dağılımları verilmiştir. Bu kapsamda tablo incelendiğinde en yüksek değere sahip olan beceri yazma becerisidir. Bu tespit, Türk soylulara Türkiye Türkçesi öğretimiyle ilgili çalışmalarda yazma becerisinin ön planda olduğunu göstermektedir. Yazma becerisini, işbirlikli öğrenme üzerine yapılan çalışmalar takip etmektedir.

Yukarıdaki bilgilere ek olarak Türk soylulara Türkiye Türkçesi öğretiminde önemli olan bazı alanların alan yazınında yeterince araştırılmadığı söylenilebilir. Özellikle konuşma ve okuma becerisi gibi temel dil becerilerinin yalnızca birer çalışmada incelenmesi Türk soylu öğrencilerin karşılaştığı zorlukları anlamak için bu alanlarda daha fazla araştırmaya ihtiyaç olduğunu göstermektedir.

3.6. Makalelerin Araştırma Yöntemi

Türk soylulara Türkiye Türkçesi öğretimi üzerine yapılan çalışmaların araştırma yöntemleri aşağıda gösterilmiştir:

Tablo 6. Makalelerin Araştırma Yöntemine Göre Dağılımı

Araştırma Yöntemi	Sayı
Nitel	15
Nicel	7
Karma	1
Belirtilmemiş/yok	11
Toplam	34

Tablo 6’da araştırma yöntemlerinin dağılımı yer almaktadır. En fazla kullanılan yöntem, 15 araştırmada tercih edilen nitel araştırma yöntemidir. Nicel araştırma yöntemi ise 7 araştırmada kullanılmıştır. Karma yöntem, yani hem nitel hem de nicel yöntemlerin bir arada kullanıldığı yöntem, en az tercih edilen yöntem olup sadece 1 araştırmada kullanılmıştır. Bu çerçevede Türk soylulara Türkiye Türkçesi öğretimi üzerine yapılan çalışmaların büyük çoğunluğunun nitel yöntemlere odaklandığını ve karma yöntemlerin daha az tercih edildiği anlaşılmaktadır. Bununla birlikte 11 çalışmada araştırma yöntem bölümüne ulaşamadığı için çalışmanın yöntemi belirlenememiştir.

Nitel yöntemin bu alanda bu kadar çok kullanılmasının sebebi araştırmacıların öğrencilerin öğrenme ortamındaki gelişimine yönelik araştırmalara daha çok yer vermesi gösterilebilir. Benzer olarak Türk soylulara Türkiye Türkçesi öğretimi üzerine yapılan çalışmalarının yazar sayısı incelendiğinde de tek yazarlı çalışmaların en yüksek oranda olduğu görülmüştür

3.7. Makalelerin Katılımcı Grupları

Türk soylulara Türkiye Türkçesi öğretimi üzerine yapılan çalışmaların katılımcı gruplara göre dağılımı şu şekilde sunulmuştur:

Tablo 7. Makalelerin Katılımcı Gruplarına Göre Dağılımı

Katılımcı Grup	Sayı
İlköğretim	2
Ortaöğretim	1
TÖMER	7
Dil Hazırlık Sınıfı	7
Lisans	10
Toplam	27

Tablo 7’de görüldüğü üzere Türk soylulara Türkiye Türkçesi öğretimi üzerine yapılan çalışmaların hedef kitleye göre dağılımı gösterilmektedir. Lisans seviyesinde bu çalışmalara katılan bireylerin sayısı en yüksek düzeyde olup 10 çalışma bulunmaktadır. Ardından dil hazırlık sınıfı ile TÖMER³ seviyeleri gelmektedir. İlköğretim düzeyinde 2, ortaöğretim düzeyinde ise yalnızca 1 çalışma gerçekleştirilmiştir. Bu durum, Türkiye Türkçesi öğretimi çalışmalarının daha çok yükseköğretim seviyelerine odaklandığını, ortaöğretim düzeyinde ise oldukça sınırlı kaldığını göstermektedir. Bunun sebebi olarak Türk soylu öğrencilerin daha çok yükseköğretimde Türkiye Türkçesini öğrenmeyi tercih ettiği gösterilebilir. Dolayısıyla bu eğilimin araştırma çalışmalarına yansıdığı söylenebilir. Bununla birlikte ileride ortaöğretim ve ilköğretim seviyelerinde de kapsamlı araştırmalar yapılması bu düzeylerdeki öğrencilere yönelik ihtiyaçların daha iyi anlaşılmasına olanak sağlar. Bu bilgilere ek olarak Orta Asya’da Türkiye Türkçesi öğretiminin ağırlıklı olarak üniversitelerin ilgili bölümlerinde ve Türkçe öğrenim merkezlerinde gerçekleştirildiği söylenebilir.

³ TÖMER, Türkçe Öğretimi Uygulama ve Araştırma Merkezi’nin kısaltmasıdır ve ilk olarak Ankara Üniversitesi tarafından kullanılmıştır.

3.8. Makalelerin Araştırma Deseni

Türk soylulara Türkiye Türkçesi öğretimi üzerine yapılan çalışmaların araştırma desenine göre dağılımı şu biçimdedir:

Tablo 8. Makalelerin Araştırma Desenine Göre Dağılımı

Araştırma Deseni	Sayı
betimsel tarama	4
betimsel araştırma	3
olgubilim	2
doküman incelemesi	4
mikro öğretim yöntemi	1
durum çalışması	2
nedensel karşılaştırma	1
nitel tarama	1
nicel tarama	1
belgesel tarama	1
gözlem	2
keşfedici sıralı desen	1
meta-sentez	1
nicel tasarım	1
ön test-son test kontrol gruplu model	1
belirtilmemiş/yok	8
Toplam	34

Tablo 8’de görüldüğü gibi Türk soylulara Türkiye Türkçesi öğretimi üzerine yapılan çalışmaların araştırma desenine göre dağılımı sunulmaktadır. İncelenen 4 çalışmada betimsel tarama deseni ile tercih doküman incelemesinin tercih edildiği görülmektedir. Gözleme dayalı nitel araştırma, nedensel karşılaştırma gibi araştırma deseni ise oldukça az kullanılmıştır. Bu dağılım, betimsel tarama ile doküman analizinin çalışmalarda yaygın araştırma desenleri olduğunu, diğer desenlerin ise nispeten daha az tercih edildiğini göstermektedir. Bu bilgilere ek olarak bazı çalışmalarda araştırma deseninin yer almadığı tespit edilmiştir. Benzer olarak Türk soylulara Türkiye Türkçesi öğretimi üzerine yapılan çalışmaların araştırma yöntemleri incelendiğinde de bazı çalışmaların yöntemlerinin yer almadığı saptanmıştır.

3.9. Makalelerde Kullanılan Veri Toplama Araçları

Türk soylulara Türkiye Türkçesi öğretimi üzerine yapılan çalışmaların veri toplama araçlarına göre dağılımı şu şekilde açıklanmıştır:

Tablo 9. Makalelerde Kullanılan Veri Toplama Araçlarının Dağılımı

Veri Toplama Aracı	Sayı
Öğrenci konuşma ürünleri	2
Öğrenci yazılı ürünleri	5
Tutum ölçeği	2
Odak grup görüşmesi	1
Yarı yapılandırılmış görüşme	2
Anket	3
Gözlem formu	2

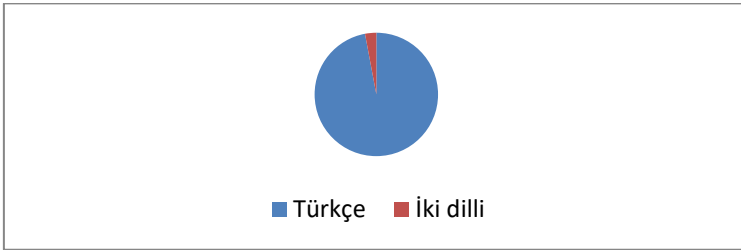
Tablo 9 devamı

Veri Toplama Aracı	Sayı
Görüşme	3
Ses kayıtları	1
Kişisel bilgi formu	2
Yabancı dil öğrenme zorlukları ölçeği	1
Yabancı dil olarak Türkçeyi öğrenme uygulamaları ölçeği	1
İnceleme formu	1
Başarı testi	1
Sınav kâğıtları	1
Yayınlar	4
Not alma	1
Öğretici görüşleri	1
Toplam	34

Tablo 9’da çeşitli veri toplama araçlarının kullanım sıklığı gösterilmektedir. “öğrenci yazılı ürünleri” en sık kullanılan araç olarak öne çıkmakta ve 5 kez kullanılmıştır. Bu da yazılı ifadelerin değerlendirilmesinin önemli olduğunu göstermektedir. “görüşme” ve “anket” ise 3 kez kullanılmıştır. Dolayısıyla bu iki yöntemin dengeli bir şekilde tercih edildiğini göstermektedir. “yarı yapılandırılmış görüşme”, “tutum ölçeği”, “gözlem formu”, “kişisel bilgi formu”, “konuşma ürünleri” 2 kez, diğer araçlar ise yalnızca birer kez kullanılmıştır. Bu çeşitlilik, araştırmalarda farklı veri toplama yöntemlerinin tercih edildiğini ve her birinin farklı boyutları değerlendirmek için kullanıldığını ortaya koymaktadır.

3.10. Makalelerin Yayım Dili

Türk soylulara Türkiye Türkçesi öğretimi üzerine yapılan çalışmaların yayımlandığı dillere göre dağılımında aşağıdaki bilgilere ulaşılmıştır:

Grafik 1. Makalelerin Yayım Diline Göre Dağılımı

Grafik değerlendirildiğinde, makalelerin yayımlanma diline göre dağılımında büyük çoğunluğun Türkçe olarak yayımlandığı görülmektedir. Toplamda 34 makale incelenmiş ve bunların 33’ü Türkçe olarak yayımlanmıştır. Bu durum, çalışmanın neredeyse tamamının Türkçe yazıldığını göstermektedir. Yalnızca 1 makale iki dilli olarak yayımlanmıştır. Bu veriler, araştırma alanındaki çalışmaların ağırlıklı olarak Türkçe üretildiğini ve yayımlandığını işaret etmektedir. Bununla birlikte, araştırmaların çoğunlukla Türk araştırmacılar tarafından gerçekleştirildiği görülmektedir.

3.11. Makalelerin Sonuç Görünümleri

Türk soylulara Türkiye Türkçesi öğretimi üzerine yapılan çalışmaların sonuçları kısaca aşağıdaki gibidir:

- Ana dilin hedef dilde konuşmaya ket vurması
- Özgün örnek cümle çalışmalarının olumlu etkisi
- Türkçeyi öğrenme tutumunun artırılması
- Türkçe öğretiminin Kazakistan'da ticari yatırımlarla geliştirilmesi
- Kazak öğrencilerde istek kullanımı ve doğrudanlık farklarının öğretime katkısı
- Kazak öğrencilerin yazma hataları: ekler, cümle dizimi, alfabe, fiiller, harf yazımı
- Karşılaştırmalı çözümleme yönteminin olumlu etkisi
- İstasyon rotasyon modelinin güdülenmeye etkisi
- Mikro öğretim yönteminin etkililiği
- Kaygı tespiti öğretime etkisi
- Öğrenim zorluklarını aşma yollarının öğretilmesi
- Yabancı dil olarak Türkçeyi öğrenme uygulamaları ölçeğinin katkısı
- Bağdaşıklık sorunlarının akademik başarıya etkisi
- Türkiye'ye ve Türkiye Türkçesine yönelik özel eğilimler
- Özbeklere Türkiye Türkçesi öğretiminde eş değerlerin doğru anlatılması
- Ana dilin hedef dilde okutulan kitaplara etkisi
- Türkçe metinlere yönelik olumlu tutum geliştirme
- Türk dillerinin benzerlik ve farklılıklarının öğretime etkisi
- Oyunlarla Türkçe öğretiminin başarıya etkisi
- Yazma ve gramer öğretiminde yerel öğretmenlerin yaşadığı zorluklar
- İran'da Türkçe öğretiminde hedef kitlenin ayrılmamasının yarattığı sorunlar
- Türk soyluların vatan algısı
- Türkmenlerin sesli okumada yaptığı yanlışlar
- Yazma becerisini geliştirme
- Burs imkânlarının artırılması
- Yaratıcı yazma çalışmalarının öğrenmeye katkısı
- Türk soylu öğrenciler için nitelikli dil öğrenme ortamının oluşturulması

Yukarıdaki bilgiler ışığında incelenen çalışmalarda, Türkiye Türkçesi öğretiminin çok yönlü bir yaklaşımla ele alındığı görülmektedir. Bazı araştırmalar, ana dilin hedef dil üzerindeki olumsuz etkilerine odaklanırken diğerleri özgün örnek cümle çalışmaları ve öğrencilerin tutumlarını geliştirme gibi unsurların önemini vurgulamaktadır. Bu bilgilere ek olarak Türk soylulara Türkiye Türkçesi öğretimi sürecinde kültürel ve dilsel benzerliklerin öğretime etkisi de gözlemlenmiştir. Bu bilgilerden hareketle Türkiye Türkçesi öğretiminde kültürel, pedagojik ve dilbilimsel unsurların bir araya gelmesiyle başarıya ulaşılabileceği anlaşılmaktadır.

Sonuç ve Tartışma

Türkçe, farklı lehçeleri ve geniş bir konuşma alanını kapsayan zengin bir dil olarak öne çıkar. Bu lehçe çeşitliliği, Türk lehçelerini konuşan bireylerin Türkiye Türkçesini öğrenme sürecini hem olumlu hem de olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Bu bağlamda Türk lehçelerini konuşanlara Türkiye Türkçesinin öğretilmesi, diğer hedef kitlelere göre bazı farklılıklar göstermektedir. Bu kapsamda Türk soylulara Türkiye

Türkçesi öğretimi alanında akademik çalışmalar oldukça önemlidir. Dolayısıyla bu araştırmada, Türk soylulara Türkiye Türkçesi öğretimi ile ilgili yapılan araştırmaların incelenmesi hedeflenmiştir. Bu çerçevede, TR Dizin platformunda yayımlanmış makaleler taranmış ve bulunan makaleler detaylı bir şekilde ele alınmıştır. Bu kapsamda Türk soylulara Türkiye Türkçesi öğretimini inceleyen 34 makale tespit edilmiştir. Ulaşılan bu makaleler yıllara göre dağılım, hedef kitle, yazar sayısı, yöntem seçimi, konu, katılımcı grupları, araştırma deseni, veri toplama araçları, sonuç görünümü şeklinde sınıflandırılmıştır. Elde edilen bulgular doğrultusunda ulaşılan sonuçlar şöyledir:

Araştırmanın sonuçlarına göre en çok 2020 yılında yayın yapıldığı tespit edilmiştir. Bununla beraber son yıllarda Türk soylulara Türkiye Türkçesi öğretimi alanında makale sayısının arttığı saptanmıştır. 2010, 2012 ve 2013 yıllarında hiç yayına rastlanmaması dikkat çekmektedir. Bu bulgular, Türk soylulara Türkiye Türkçesi öğretimi üzerine yapılan çalışmaların belirli dönemlerde arttığını, bazı dönemlerde ise azaldığını ortaya koymaktadır. Dolayısıyla yıllara göre makalelerin dağılımında belirgin ve sürekli bir artış eğilimi gözlemlenmemektedir. Bununla beraber son yıllarda her yıl en az bir yayın yapılması, bu alana olan ilginin giderek arttığını göstermektedir. Her yıl düzenli olarak yapılan yayınlar, bu alandaki bilgi birikiminin ve araştırma derinliğinin artmasına katkıda bulunmaktadır.

Bu araştırmanın verileri, hedef kitle olarak en çok Türk Dünyasından oluşan karma grupların tercih edildiğini ortaya koymuştur. Bu durumun nedeni, katılımcı gruplarının Türkiye'de büyük ölçüde TÖMER ve dil hazırlık sınıflarından oluşması olarak değerlendirilebilir. Karma gruplardan sonra Kazak ve Kırgız öğrencilerin tercih edildiği anlaşılmıştır. Bununla beraber Türkmen ve Gagauz öğrencilerle ilgili çalışmaların oldukça az olduğu görülmüştür. Bununla birlikte karma grup dışında Azerbaycanlı öğrencilere dair herhangi bir makaleye ulaşılamamıştır. Bu sonuçlar literatürde çalışma grubu olarak seçilen karma gruba yönelik çalışmaların daha çok tercih edildiğini göstermektedir. Araştırmadan elde edilen bu sonuçlar, alan yazınındaki bazı çalışmalarla benzerlikler göstermektedir. Örnek olarak Biçer ve Alan (2019, s. 148) araştırmalarında inceledikleri çalışmaların hedef kitlelerinin farklı Türk boy ve topluluklarını içeren karma grupta yoğunlaştığını tespit etmişlerdir.

Çalışmaların yazar sayısı bakımından tek yazarlı çalışmaların oldukça yüksek bir oranda yer aldığı, iki ve üç yazarlı çalışmaların ise daha az sayıdaki bir grup oluşturduğu belirlenmiştir. Bu sonuç, Türk soylulara Türkiye Türkçesi öğretimi üzerine yapılan araştırmalarda genellikle tek yazarlı çalışmalara öncelik verildiğini ve yazar sayısının artmasıyla çalışma sayısının azaldığını göstermektedir. Bu çerçevede gelecekteki araştırmalarda, ortak çalışmaların teşvik edilmesi daha kapsamlı ve çok yönlü araştırma sonuçlarına ulaşılmasını sağlayabilir.

Araştırmada kullanılan yöntemler arasında en çok nitel araştırma yönteminin tercih edildiği belirlenmiştir. Bu yöntemden sonra nicel araştırma yönteminin kullanıldığı gözlemlenmiştir. Karma yöntem, yani hem nitel hem de nicel yöntemlerin bir arada kullanıldığı yöntem ise en az tercih edilen yöntem olarak dikkat çekmiştir ve yalnızca 1 araştırmada uygulanmıştır. Bu sonuç, TR Dizin platformunda Türk soylulara Türkiye Türkçesi öğretimi üzerine yapılan çalışmaların büyük çoğunluğunun nitel yöntemlere odaklandığını, nicel ve karma yöntemlerin daha az tercih edildiğini ortaya koymaktadır. Bu bilgilerden hareketle nitel araştırmaların sıklığı Türk soylulara Türkiye

Türkçesi öğretiminde daha çok öğretim süreçlerinin incelendiğine işaret etmekte ve öğrencilerin hangi öğrenme çıktılarıyla donanacağına değerlendirildiğini belirtmektedir.

Literatürdeki araştırmalar, Türkiye Türkçesi öğretiminde Türk soylulara yönelik yazma becerisini ön planda tutan makalelerin ağırlıkta olduğunu göstermektedir. Ana dilin hedef dilde konuşmaya ket vurması, özgün örnek cümle çalışmalarının olumlu etkisi, Türkçeyi öğrenme tutumunun artırılması gibi konuların da çalışıldığı tespit edilmiştir. Bununla beraber araştırmalarda katılımcı grup olarak en çok TÖMER ve dil hazırlık sınıflarının seçildiği anlaşılmıştır. Bununla birlikte araştırmanın verileri Türk soylulara Türkiye Türkçesi öğretimi alanında araştırma deseni olarak tarama modelinin daha çok kullanıldığını göstermiştir. Emek'in araştırmasından elde edilen sonuçlar ile bu araştırmanın sonuçları birbirini doğrulamaktadır. Emek (2020, s. 162), incelediği çalışmalarda betimsel yöntemi kullanan çalışmaların ilk sırada yer aldığı ifade etmiştir.

Türk soylulara Türkiye Türkçesi öğretimi ile ilgili yapılan araştırmalara bakıldığında, incelenen araştırmalarda "öğrenci yazılı ürünleri" en yaygın kullanılan araç olarak öne çıkmaktadır. Bunu, "görüşme" ve "anket" izlemektedir. Bu çeşitlilik araştırmalarda farklı veri toplama yöntemlerinin tercih edildiğini ve her bir yöntemle çeşitli boyutların değerlendirildiğini göstermektedir. Bu bilgiler kapsamında araştırmacıların öğrenci yazılı ürünlerini, öğrencilerin dil öğrenim sürecini anlamada önemli bir kaynak olarak gördükleri anlaşılmaktadır. Görüşme ve anket gibi araçların kullanılması ise hem öğrencilerin hem de öğretim süreçlerinin daha derinlemesine analiz edilmesine yardımcı olabilir.

Türk soylulara Türkiye Türkçesi öğretimi ile ilgili yapılan araştırmalar incelendiğinde, makalelerde ana dilinin etkisiyle dil yapılarında yapılan hatalar gibi sorunların tespitine odaklanıldığı belirlenmiştir. Akdemir'in (2023, s. 56) araştırmasında da konuların genellikle "sorun, hata, problem ve yanlışlıkların" belirlenmesine yönelik eğilimler sergilendiği vurgulanmıştır. Bu sonuç araştırmacıların ana dilinin etkisiyle ortaya çıkan zorlukları anlamaya odaklandıklarını ve dil öğrenim sürecinde bu tür hataların nasıl giderilebileceği üzerine yoğunlaştıklarını açıklayabilir.

Sonuç olarak, Türk soylulara Türkiye Türkçesi öğretimi üzerine yapılmış araştırmaların alan yazınında yer aldığı, ancak bu konuda daha fazla araştırmaya ihtiyaç duyulduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırma sonuçlarından hareketle çalışmalarda karma araştırma yöntemlerinin daha çok ağırlık verilmesi, yöntem bölümünün daha açık şekilde gösterilmesi, Türkiye Türkçesi öğretiminde yazma becerisinin yanında dinleme, okuma ve konuşma becerilerine yönelik araştırmalara da ağırlık verilmesi önerilmektedir.

Değerlendirme	İki Dış Hakem / Çift Taraflı Körleme
Etik Beyan	<i>Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur.</i>
Benzerlik Taraması	Yapıldı – Ithenticate
Etik Bildirim	itobiad@itobiad.com
Çıkar Çatışması	Çıkar çatışması beyan edilmemiştir.
Finansman	Bu araştırmayı desteklemek için dış fon kullanılmamıştır.
Peer-Review	Double anonymized - Two External
Ethical Statement	<i>It is declared that scientific and ethical principles have been followed while carrying out and writing this study and that all the sources used have been properly cited.</i>
Plagiarism Checks	Yes - Ithenticate
Conflicts of Interest	The author(s) has no conflict of interest to declare.
Complaints	itobiad@itobiad.com
Grant Support	The author(s) acknowledge that they received no external funding in support of this research.

Kaynakça / References

Adıgüzel, S. (2012). Azerbaycan Türkçesi ve Türkiye Türkçesi arasında aktarma üzerine bazı problemler. *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 47, 51-56.

Akdemir, M. (2023). Türk dillilere Türkiye Türkçesi öğretimine ilişkin akademik yayınların betimsel analizi. *Uluslararası Türkçe Öğretimi Araştırmaları Dergisi (UTÖAD)*, 3(1), 45-65. DOI: 10.47834/utoad.58

Altun, H. O. (2020). Yalancı eşdeğerler nasıl tasnif edilmeli? Kazakça ve Türkiye Türkçesi üzerinde deneme. *SUTAD*, 48, 27-46.

Alyılmaz, S. (2018). Türkçe öğretiminde hedef kitlenin / "öğrenen" in önemi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 7(4), 2452-2463.

Arbatlı, M. S. ve Kurar, İ.(2015).Türk dizilerinin Kazak-Türk kültürel etkileşimine ve Türkçenin yaygınlaşmasına etkisi. *Journal of Turkish Studies*, 10(2), 31-48.

Barın, E. (1998). Grameri Türkçe olan topluluklara Türkiye Türkçesinin öğretimi. [Yayımlanmamış Doktora Tezi].Gazi Üniversitesi.

Beşirli, H. (2010). Türkiye’de Yüksek Öğrenim Gören Kırgız Öğrencilerin Eğitimlerinden Sonra Ülkelerindeki Sosyo-Ekonomik ve Sosyo-Kültürel Durumları. *Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 12, 39-62.

Biçer, N. ve Alan, Y. (2019). Türk soylulara Türkçe öğretimi ile ilgili çalışmalara genel bakış. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 29(1), 143-157.

Bowen, G.A. (2009). Document Analysis as a qualitative research method. *Qualitative Research Journal*, 9(2), 27-40.

Çağlar, A. (1999). Türk üniversitelerinde öğrenim gören Türk Cumhuriyetleri ve akraba toplulukları öğrencilerinin sorunları. *Amme İdaresi Dergisi*, 32(4), 133-169.

Demir, A. ve Açıık, F. (2011). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kültürlerarası yaklaşım ve seçilecek metinlerde bulunması gereken özellikler. *TÜBAR*, 30, 51-72.

Emek, M. (2020). 2010-2020 yılları arasında Türk soylulara Türkiye Türkçesi öğretimi alanında Türkiye’de yapılan tez ve makale türü akademik çalışmaların çeşitli değişkenler açısından değerlendirilmesi. A. Okur; İ. Güleç ve B. İnce (Ed.), *Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Yeni Yönelimler 2* içinde, (ss. 147-165). Beşiz Yayınları.

Enterieva, M. ve Sezgin, F. (2016). Türki Cumhuriyetlerden Türkiye’ye gelen yükseköğretim öğrencilerinin akademik ve sosyal beklentilerinin karşılanma düzeyi. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 6(1), 102-115.

Gümüş, M. (2021). Altın Köprü Türkçe öğretimi (B2 ve C1) ders kitaplarının Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Programının dil düzeyi göstergelerine uygunluğu açısından değerlendirilmesi. *Uzbekistan: Language and Culture* , 2021(2), 6-37.

İbrahimov, E. (2016). Türk dillerinde imla sorunları (Oğuz grubu Türk dillerinde genel imla kuralları). *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 5(4), 1676-1681.

İmamova, H. (2016).Türkçe ve Özbekçede nezaket anlatan paralinguistik (dil ötesi) olayların mukayeseli çözümlemesi. *Journal of Turkish Studies*, 11(10), 333-342.

Küçükali, A. (2016). Atatürk Üniversitesinde öğrenim gören Azerbaycanlı öğrencilerin Sosyo-Ekonomik durum ve problemleri. *Journal of Turkish Studies*, 11(2), 875-894. DOI: 10.7827/turkishstudies.9447

Mehmet, G. (2019). Türk dilli gruplara Türkiye Türkçesinin öğretiminde dikkat edilecek noktalar. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 7(1), 273-284.

Özyürek, R. (2009). Türk devlet ve topluluklarından Türkiye üniversitelerine gelen Türk soylu yabancı uyruklu öğrencilerin Türkçe öğrenimlerinde karşılaştıkları sorunlar. *Turkish Studies*, 4(3), 1819-1862.

Patton, M. Q. (2002). *Qualitative research & evaluation methods*. 3. ed. London: Sage Publications.

Sığın, A., Ghanbarlou, R. M. (2020). Türk televizyon dizilerinin Azerbaycan toplumu üzerindeki sosyokültürel etkilerini anlamaya yönelik bir değerlendirme, *Turkish Studies*, 15(1), 583-592. DOI: 10.29228/TurkishStudies.37366

Yar Yıldırım, V. (2020). Ders kitaplarında Türk kültürü: Türkiye, Azerbaycan, Kırgızistan, Özbekistan, Türkmenistan örnekleri. *Turkish Studies-Education Sciences*, 15(5), 3849-3869. DOI: 10.47423/TurkishStudies.4487

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2021). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri (12. baskı). Seçkin Yayıncılık.

Yılmaz, O. (2014). Türkiye ve Kazakistan'da okutulan Türkçe öğretmenliği lisans programlarının karşılaştırılması üzerine bir çalışma. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(2), 184-203. DOI: 10.17556/jef.96207

Yüksel, G. (2005). Türki Cumhuriyetleri öğrencilerinin utangaçlık düzeylerini etkileyen faktörler: Gazi üniversitesi örneği. *Bilgi*, 35, 151-172.

Ek 1: İçerik Analizine Dâhil Edilen Makaleler

Yayın

1. Gagauz Öğrencilerin Türkiye Türkçesi konuşma becerisinin değerlendirilmesi
2. Kazak dil bilimi “-p”, “-ArAk” ve “-A” zarf-fiil eki üzerinden Türkiye Türkçesine intibak süreçleri
3. Kazak öğrencilerin hedef dil olarak Türkçeye yönelik tutumları
4. Kazakistan örneğinde Türkçe öğreticilerinin genel durumu: sorunlar, beklentiler ve öneriler
5. Kazaklara Türkçe öğretimi ve söz edimsel bir karşılaştırma
6. Ana dili Kazak Türkçesi olan öğrencilerin Türkçe öğrenim sürecinde yazma becerileri sorunları
7. Kazaklara Türkçe öğretiminde karşılaştırmalı çözümleme yönteminin kullanılması: Pedagojik model önerisi
8. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde istasyon rotasyon modelinin uygulanmasına yönelik tasarım ve taslak örneği
9. Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde “mikro öğretim tekniği” Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi hazırlık sınıflarında karşılaştırmalı bir çalışma
10. Kırgızlara Türkiye Türkçesi öğretiminde C1 seviyesindeki öğrencilerin konuşma becerisi performans düzeylerinin saptanması
11. Kırgız öğrencilerin yabancı dil olarak Türkçe öğrenme kaygıları

12. Üniversite öğrencilerinin yabancı dil öğrenme zorluklarını yaşama düzeyleri
13. Yabancı dil olarak Türkçeyi öğrenme uygulamaları ölçeğinin geçerlik ve güvenilirliği
14. Türkiye Türkçesi öğrenen B2 seviyesindeki Kırgız öğrencilerin yazılı anlatımlarının değerlendirilmesi
15. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen Afganistan kökenli Özbek öğrencilerin yazma becerisindeki hataların tespiti
16. Türk ve göçmen öğrencilerin yazılı anlatımlarında metin bağdaşıklığı
17. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen Afganistanlı Özbek Türklerinin Türkiye Türkçesine yönelik görüşleri
18. Özbek Türkçesiyle Türkiye Türkçesi arasında biçimsel eş değerler ve Türkiye Türkçesinin akraba topluluklara öğretimi
19. Türkiye Türkçesi öğrenen Türkmenlerde görülen sesli okuma yanlışları ve çözüm önerileri
20. Türkiye Türkçesi öğrenen Türkmen öğrencilerin olumsuz aktarım yanlışları
21. Türk Dünyası öğrencilerinin Unesco somut olmayan kültür mirası değerlerine ilişkin bilgi ve deneyim düzeylerinin karşılaştırılması
22. Romanya'da Türk soylulara okutulan Türkçe ders kitaplarındaki hatalarda Rumence'nin etkileri
23. Türk Dünyasından gelen öğrencilerin Türkiye Türkçesi metinlerine yönelik tutumları
24. Türk dilli gruplara Türkiye Türkçesinin öğretiminde dikkat edilecek noktalar
25. Oyunlarla yabancılara Türkçe öğretimi
26. İran'da yabancı dil olarak Türkçe öğreten yerel öğretmenlerin dil öğretim tecrübelerine ilişkin bir durum tespiti çalışması
27. İran'da Türk dillilere Türkiye Türkçesi öğretiminde yöntem sorunu
28. Türkiye Türkçesi öğrenen Türk soylu öğrencilerin vatan kavramına ilişkin algıları
29. Türkiye ve Kazakistan'da okutulan Türkçe Öğretmenliği lisans programlarının karşılaştırılması üzerine bir çalışma
30. Türk soylu yabancı uyruklu öğrencilerin sorunları ve çözüm önerileri
31. Atatürk Üniversitesinde öğrenim gören Kırgız öğrencilerin Türkçe ve Türkiye'ye yönelik görüşleri
32. Türk soylulara Türkçe öğretimi ile ilgili çalışmalara genel bir bakış
33. Yaratıcı yazma çalışmalarının Türk soylu öğrencilerin Türkiye Türkçesi öğrenmelerine katkısı üzerine bir uygulama
34. Türk dillilere Türkiye Türkçesi öğretimine ilişkin akademik yayınların betimsel analizi